

ELS PREMIS DE L'INSTITUT

INFORMES

PER A L'ADJUDICACIÓ DELS PREMIS CORRESPONENTS A L'ANY 1952*

Premi Isidre Bonsoms. — Els senyors Jordi Rubió, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT, Ramon Aramon i Serra, membre de la Secció Filològica de l'INSTITUT, Antoni M. Badia i Margarit, professor a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona, Lluís Faraudo de Saint-Germain, membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, i Josep Puig i Cadafalch, membre de l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona, designats per l'INSTITUT per a constituir la Ponència que ha de dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Isidre Bonsoms d'enguany, s'han reunit el dia de la data i, després d'un ample canvi d'impressions, tenen l'honor de posar a la consideració de l'INSTITUT el que segueix.

Han estat presentats a concurs quatre treballs :

- 1) *Del Asno de Oro a Rocinante (Contribución al estudio del «Quijote»)*, de la senyora Olga P. Ferrer (de Buffalo) ; inèdit ;
- 2) *«Don Quixot» i les «Animes mortes» de Gògol*, de la senyora Olga P. Ferrer (de Buffalo) ; inèdit ;
- 3) *Sentido y forma del teatro de Cervantes*, del senyor Joaquín Casaldueiro (de Nova York) ; publicat dins la «Colección Literaria» de l'editorial Aguilar (Madrid 1951) ;
- 4) *Du nouveau sur «Tirant lo Blanch»*, del senyor Constantin Marinescu (de París) ; inèdit.

En els seus dos treballs, de breu extensió, la senyora Ferrer es proposa d'establir — o de precisar, allà on ja havien estat advertides — les influències de la narració d'Apuleu damunt el *Quixot* i les d'aquesta obra damunt les *Animes mortes*.

L'estudi del senyor Casaldueiro forma part del conjunt de substancioses anàlisis que aquest estudiós ha dedicat a les diverses obres de Cervantes : *Novelas Ejemplares*, *Trabajos de Persiles y Sigismunda*, *Don Quijote de la Mancha*. En *Sentido y forma del teatro de Cervantes* són detingudament i profundament examinats el contingut i l'execució de cada una de les vuit comèdies i dels vuit entremesos cervantins — i, en apèndix, dels *Tratos de Argel* i de la *Numancia* — ; l'autor fa precedir aquestes pàgines d'un pròleg on valoritza el conjunt de l'obra teatral de Cervantes i precisa el que ella representa dins el teatre del seu temps.

El treball del senyor Marinescu tracta de fixar — a base de recerques personals fetes durant llarg temps en arxius catalans i francesos — les possibles relacions existents entre la novella *Tirant lo Blanch* i un conjunt de fets reals esdevinguts durant el segle xv : el setge de Rodes, les gestes de Geoffroy de Thoisy, el pas de flotes borgonyones per Constantinoble, la mar Negra, la Mediterrània ; assaja d'explicar, també, el nom *Blanch* del protagonista de la

* Els premis Enric de Larratea, Menéndez Pelayo i Santes Creus, convocats per a ésser adjudicats també el 23 d'abril de 1952, quedaren deserts.

novella, la data de redacció d'aquesta, i les coneixences geogràfiques que En Martorell tenia de l'Orient.

Considerades isoladament cada una de les obres presentades, les dels senyors Casaldueu i Marinescu destaquen per llur gran valor. Posada a haver d'establir una comparació entre elles, la Ponència estima que, tot i l'excel·lència de *Senyidó y forma del teatro de Cervantes*, el treball *Du nouveau sur «Tirant lo Blanch»*, d'una extraordinària novetat per a l'establiment de les fonts i la comprensió de la novella catalana tan entusiastament lloada per Cervantes, és fruit d'una gran erudició i presenta un major interès per a la història de la literatura cavalleresca. Tenint en compte aquestes consideracions, la Ponència té l'honor de proposar per unanimitat a l'INSTITUT que el Premi Bonsoms sigui concedit al senyor Constantin Marinescu pels seus treballs d'investigació sobre les fonts històriques desconegudes del *Tirant lo Blanch*.

Barcelona, 5 d'abril de 1952.

JORDI RUBIÓ. — R. ARAMON I SERRA. — A. M. BADIA. — LL. FARAUDO DE ST-GERMAIN. — J. PUIG I CADAFALCH.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del dia 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i atorgat, per consegüent, el Premi Isidre Bonsoms d'enguany al senyor Constantin Marinescu pel seu treball *Du nouveau sur «Tirant lo Blanch»*.

Barcelona, 28 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Duran i Bas. — El dia 3 d'abril es constituí la Ponència encarregada de dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Duran i Bas d'enguany, integrada pels membres de l'INSTITUT senyors Agustí Duran i Sanpere i Ramon d'Abadal i de Vinyals, de la Secció Històrico-Arqueològica, i Joaquim Carreras i Artau, de la Secció de Ciències, i pel senyor Ramon M. Roca i Sastre, notari, com a adjunt especialista.

Dos treballs han optat al premi:

- 1) *Introducció a l'estudi del Dret català*, del senyor Francesc Maspons i Anglasesell (de Barcelona);
- 2) *Modernitat del Dret català*, del senyor Joaquim de Camps i Arboix (de Barcelona).

El treball del senyor Maspons respon exactament al seu títol, perquè constitueix un estudi molt general del Dret català, articulat en quatre parts, que fa referència a l'origen i formació del règim, a la seva estructura, a les seves característiques i a les seves institucions. No pretén d'ésser un treball d'investigació, sinó més aviat de divulgació i sistematització d'idees ja exposades en treballs anteriors i presentades ara per l'autor en una nova síntesi que acusa una gran maduresa. Pel seu estil planer i la claredat d'exposició, la lectura d'aquest treball resulta agradable i profitosa.

També la monografia del senyor Camps i Arboix conté — com diu l'autor — «una glosa general sobre el Dret català», escrita, però, des d'un angle inèdit i «sense precedents en la nostra literatura jurídica», perquè aspira a ésser no menys que «una exègesi demostrativa de la modernitat del Dret català». L'autor aborda el tema en dues parts: en la primera — *L'estructura* — fa reviure el nostre passat jurídic en allò que té de vital i determinat; i en la segona — *La rebrotada* — mostra l'encaix del nostre Dret amb els corrents jurídics moderns a base d'un examen detingut de quatre institucions cabdals, com són: l'here·tament, el fideicomís, la lesió contractual i l'emfiteusi. Aquesta és la part més nova i atraient del treball, que augmentaria encara de valor si l'autor es decidia a condensar una mica la part primera, de contorns massa amples i de tònics

prou coneguts i sobretot a emprar un to menys apològic, que l'encert del tema i la solidesa del raonament fan innecessari.

Per la novetat de l'assumpte, que implica una aportació inèdita; per l'esforç de la recerca, en la qual l'autor ha posat a contribució una nombrosa i triada literatura catalana i espanyola; pels horitzons que obre a l'estudi del dret català, i per altres mèrits que el fan francament superior a l'altre treball en concurs, la Ponència sotassignada té l'honor de proposar unànimement a l'INSTITUT que el Premi Duran i Bas d'enguany sigui atorgat al senyor Joaquim de Camps i Arboix pel seu treball titulat *Modernitat del Dret català*.

Barcelona, 8 d'abril de 1952.

A. DURAN I SANPERE. — RAMON D'ABADAL. — J. CARRERAS I ARTAU. — R. M. ROCA I SASTRE.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del dia 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta ponència, i atorgar, per consegüent, el Premi Duran i Bas d'enguany al treball *Modernitat del Dret català*, del senyor Joaquim de Camps i Arboix.

Barcelona, 28 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Prat de la Riba. — El dia 5 d'abril de 1952 es reuneix la Ponència nomenada per a jutjar els treballs presentats a concurs, formada pels membres de l'INSTITUT senyors Eduard Fontserè, de la Secció de Ciències, Ramon Aramon i Serra, de la Secció Filològica, i Pius Font i Quer, de la Secció de Ciències.

S'ha rebut un sol treball, que duu per títol *Els noms vulgars de les plantes a les terres catalanes* i és obra del senyor Francesc Masclans i Girvès (de Barcelona).

Aquest treball comprèn dues parts. En la primera, ultra una notícia preliminar, amb diverses consideracions generals sobre nomenclatura popular de les plantes i sobre el contingut del vocabulari i el seu maneig, és donat un vocabulari exhaustiu on figuren les espècies botàniques per ordre alfabètic, seguides de tots els noms vulgars recollits per l'autor, tant a les obres anteriors, principalment a la *Flora de Catalunya* i al Diccionari de l'INSTITUT, com, directament, del poble. Aquest vocabulari es limita a donar els noms, sense comentaris lingüístics ni indicació de procedència, etc. Al final porta una taula de sinònims de noms tècnics que, figurant a la *Flora de Catalunya* o al Diccionari de l'INSTITUT, han caigut en desús, i una llista de les obres consultades.

La segona part, molt més extensa, porta els noms vulgars seguits de llur equivalència científica, de l'origen de cadascun d'ells, de llurs sinònims populars i de les consideracions que l'autor ha cregut oportú de consignar.

El treball és fet molt acuradament, com mai cap de semblant al nostre país, i suficientment complet, amb un perfecte coneixement de la Flora de les terres catalanes i amb bona tècnica lexicogràfica. En conseqüència, la Ponència té l'honor de proposar a l'INSTITUT que sigui atorgat al seu autor el Premi Prat de la Riba d'enguany.

Barcelona, 5 d'abril de 1952.

E. FONTSERÈ. — R. ARAMON I SERRA. — P. FONT I QUER.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i atorgar, per consegüent, el Premi Prat de la Riba d'enguany al treball *Els noms vulgars de les plantes a les terres catalanes*, del senyor Francesc Masclans i Girvès.

Barcelona, 28 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Ferran II. — El dia 26 de març es reuneix la Ponència que ha de dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Ferran II, formada pels senyors Ramon d'Abadal i de Vinyals, Ferran Soldevila i Josep de C. Serra i Ràfols, membres de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT.

No s'ha presentat sinó un treball: *Els primers missioners del Nou Món foren catalans?*, del senyor Pere Català i Roca (de Barcelona).

El tema, no cal dir-ho, ofereix el més gran interès. El seu autor, que hi treballa temps ha, l'enllaça amb la qüestió dels companys del P. Boyl i amb la dels monjos catalans expulsats del Monestir de Montserrat per Ferran *el Catòlic*, i s'esforça a treure partit de les dades que ha volgut aplegar en els seus estudis per a recalcar la seva tesi favorable a la identificació dels primers evangelitzadors d'Amèrica amb els dits monjos montserratins. S'esdevé, però, que les dades aplegades per l'autor no són encara suficients per a poder menar a conclusions, i el senyor Català es veu obligat a forçar sovint els seus arguments i a concedir importància a afirmacions gratuïtes d'historiadors moderns que no es distingeixen per la seva solvent especialització. D'altra banda, l'apèndix de documents no té l'originalitat d'investigació que li donaria un indubtable valor de primer ordre. En resum, el Jurat aprecia l'esforç sostingut que representa el treball del senyor Català, però creu que resulta prematur, i per aquest motiu té l'honor de proposar a l'INSTITUT que no s'adjudiqui el Premi Ferran II.

Barcelona, 26 de març de 1952.

RAMON D'ABADAL. — F. SOLDEVILA. — J. DE C. SERRA I RÀFOLS.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i, per consegüent, no adjudicar el Premi Ferran II.

Barcelona, 23 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Jacint Verdaguer. — El dia 15 d'abril de 1952 es reuneixen els senyors Carles Riba i Josep M. López-Picó, membres de la Secció Filològica de l'INSTITUT, i Jordi Rubió i Balaguer, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT, que componen el Jurat que ha de dictaminar sobre les obres que opten al Premi Jacint Verdaguer, i el senyor Pere Bohigas, membre de la Secció Filològica de l'INSTITUT, en qualitat d'adjunt especialista.

S'han presentat a concurs les següents obres:

1) *Verdaguer: escandall psicològic i elements de l'obra*, del senyor J. Fornell (de Barcelona);

2) *Verdaguer amb la lira i el calze*, del senyor Josep Miracle (de Barcelona);

3) *Contribució a l'estudi dels escrits joventvols de Jacint Verdaguer, particularment dels inèdits*, del senyor Josep M. de Casacuberta (de Barcelona).

L'obra del senyor Fornell va resseguir a través la producció poètica de Verdaguer les idees o els records del poeta sobre diversos temes: records d'infantesa, idea de pàtria, etc. És un treball de recerca molt acurat, redactat amb una sobrietat digna d'elogi.

El treball del senyor Miracle és un extens assaig d'interpretació psicològica del poeta. És obra que posa problemes, alguns ben difícils, als quals tracta de donar solució. Estudia amb molta defenció la infantesa i la joventut del poeta i fa comentaris molt interessants, basats en la bibliografia amb què es compta, sobre el cas de la vocació sacerdotal de Verdaguer. Partint d'aquests fets tracta d'assenyalar la trajectòria de la seva vida sacerdotal, i d'explicar la crisi dels seus darrers anys. Les opinions del senyor Miracle són valentes, i fins arriscades, però, segons el parer del Jurat, duen una aportació molt

valuosa per al judici de la figura de Verdaguer, amb algunes apreciacions, que, sens dubte, hauran de quedar definitivament incorporades a la crítica verdagueriana, i amb altres que podran suscitar discussió fecunda. L'assaig del senyor Miracle, massa prolix a estones, té el mèrit en molts passatges d'una remarcable vivesa d'estil.

L'obra del senyor Casacuberta és un solidíssim treball de recerca sobre els inicis de la producció literària de Verdaguer fins al moment del triomf de *L'Atlàntida* als Jocs Florals. Primer estudia les qüestions generals sobre la vida i l'obra del poeta en els seus primers trenta anys, i fa un acurat examen dels fons documentals. Després fa l'estudi particular de l'obra d'aquests anys, classificada per gèneres. Entre les obres que estudia, n'hi ha moltes d'inèdites i del tot desconegudes, i entre elles n'hi ha de gran interès biogràfic. El treball de datació i de comentari històric i biogràfic d'aquestes obres a què es lliura el senyor Casacuberta és exhaustiu, i revela molts fets nous.

Per això, atès que, com a obra de recerca, l'obra del senyor Casacuberta és molt més considerable que les altres dues; que representa una aportació totalment nova a la crítica verdagueriana, la qual després d'aquest treball quedarà molt enriquida i en alguns aspectes molt renovada; atès també que el senyor Casacuberta ha utilitzat una documentació inèdita i desconeguda fins ara — cosa que no s'ha fet en els altres dos treballs — i segons sembla exhaustiva, la qual fa innecessàries algunes hipòtesis de l'obra del senyor Miracle, el Jurat, per unanimitat, ha acordat proposar l'estudi del senyor Josep M. de Casacuberta per al Premi Jacint Verdaguer.

El Jurat, així mateix, ha acordat fer constar el positiu mèrit dels altres dos treballs no premiats.

Barcelona, 15 d'abril de 1952.

C. RIBA. — J. M. LÓPEZ-PICÓ. — JORDI RUBIÓ. — PERE BOHIGAS.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i atorgar, per consegüent, el Premi Jacint Verdaguer al treball *Contribució a l'estudi dels escrits joventvols de Jacint Verdaguer, particularment dels inèdits*, del senyor Josep M. de Casacuberta.

Barcelona, 23 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Jaume I. — El dia 7 d'abril de 1952 es reuneix la Ponència nomenada per a dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Jaume I, formada pels següents membres de l'INSTITUT: Josep R. Bataller, de la Secció de Ciències, i Ferran Soldevila i Josep de C. Serra i Ràfols, de la Secció Històrico-Arqueològica.

Han estat presentats dos treballs:

1) *Assaig de distribució comarcal del País Valencià*, del senyor Emili Beüt i Belenguier (de València);

2) *Assaig de divisió comarcal del País Valencià*, del senyor Manuel Sanchis i Guarner (de Ciutat de Mallorca).

Els treballs dels senyors Beüt i Sanchis representen dues contribucions serioses i ben medidades per a obtenir una divisió per comarques naturals de l'antic regne de València. Els resultats als quals els dos estudiosos arriben coincideixen parcialment, però discrepen en molts punts. Tant l'un com l'altre presenten llurs treballs — com el títol d'assaig adoptat per tots dos demostren — com a mers reculls de materials d'estudis en curs. A més, ni l'un ni l'altre no han tingut ocasió d'acabar totalment els respectius estudis: en el treball del senyor Beüt, una part de la investigació ja es declara concretament

que és provisional i resumida, mentre que el senyor Sanchis deixa d'efectuar l'estudi de la part més meridional del regne.

Tenint en compte aquests fets, la Ponència estima que no s'hauria d'adjudicar el Premi. Donada la vàlua, però, de tots dos estudis, té l'honor de proposar a l'INSTITUT que concedeixi dos accèssits de mil cinc-cents pessetes cada un, com a estímul per a la continuació d'ambdós treballs.

Barcelona, 7 d'abril de 1952.

J. R. BATALLER. — F. SOLDEVILA. — J. DE C. SERRA I RÀFOLS.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i atorgar, per consegüent, un accèssit de mil cinc-cents pessetes al Premi Jaume I de 1952 al senyor Emili Beüt i Belenguer, pel seu *Assaig de distribució comarcal del País Valencià*, i un altre accèssit, també de mil cinc-cents pessetes, al senyor Manuel Sanchis i Guarner, pel seu *Assaig de divisió comarcal del País Valencià*.

Barcelona, 28 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Francesc Cambó. — El dia 15 d'abril de 1952 es reuneix la Ponència designada per a dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Francesc Cambó d'enguany, formada pels senyors Ramon Aramon i Serra i Ramon d'Abadal i de Vinyals, membres de l'INSTITUT, nomenats per aquest, i Joan B. Roca i Caball, vice-president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, nomenat per la Fundació Bernat Metge, i pel senyor Ferran Soldevila, membre de l'INSTITUT, en qualitat d'adjunt especialista.

Han estat rebuts els set treballs següents:

- 1) *Agonia de l'home*, del senyor Antoni Ribera (de Barcelona);
- 2) *El poblament de Catalunya en el segle XVI*, del senyor Josep Iglésies (de Barcelona);
- 3) *Història de l'agricultura espanyola durant els segles XIX i XX*, del senyor Salvador Millet i Bel (de Barcelona);
- 4) *Estudi crític de «Lo Catalanisme» de Valentí Almirall*, del senyor Josep M. Corredor (de Perpinyà).
- 5) *La unitat d'Europa, la unitat del món*, del senyor Lluís Dúran i Ventosa (de Barcelona);
- 6) *La crisi social contemporània*, del senyor J. Garriga i Massó (de Barcelona);
- 7) *Nostra mar*, del senyor J. Serra i Estruch (de Barcelona).

Pel fet de no posseir la condició d'inèdit, exigida en el cartell, el treball *Agonia de l'home* (publicat a Barcelona el 1950) queda exclòs del concurs.

El treball del senyor Iglésies, fruit d'una labor pacient i difícil, aplega extensos resums dels fogatges de 1497, 1515 i 1553 i del parcial de 1496, precedits d'una introducció on són breument presentats cada un d'aquells fogatges i d'altres de la mateixa època que es conserven en els nostres arxius. Singularment interessant és l'apartat «Com es feia un fogatge», on l'autor exposa les etapes que hom seguia en l'elaboració d'aquests censos de població. La utilitat de la tasca duta a terme pel senyor Iglésies — que potser fóra convenient que es complementés algun dia amb la publicació íntegra d'aquells documents — queda palesada amb les consideracions que cada resum dels fogatges li suggereix respecte al poblament de Catalunya i a la seva evolució en aquell període i amb els mapes i taules on són gràficament plasmades les seves conclusions, totes d'un gran valor, no sols des d'un punt de vista estrictament demogràfic, sinó també social, polític i econòmic.

El treball del senyor Millet és fonamentalment un estudi sobre la revolució agrícola que té lloc a Espanya durant el segle XIX i les conseqüències a què dona lloc. Comença amb una exposició sobre l'agricultura espanyola a finals del segle XVIII, i segueix amb l'examen dels factors de la revolució del segle XIX, del seu desenrotllament i característiques i de la transició a l'agricultura del segle XX. L'autor demostra posseir belles qualitats d'historiador i d'economista; les seves interessants conclusions són basades en gran abundor de dades i demostren el coneixement aprofundit de la bibliografia essencial. En apèndix són donades diverses estadístiques: sobre l'evolució de les superfícies conreades a Espanya, la de la producció agrícola, la dels rendiments anuals per hectàrea i la de la producció per habitant; sobre el comerç exterior de productes agrícoles; sobre la producció de cereals, vi, oli; sobre la importació de fosfats, etc.

El treball del senyor Corredor és un estudi analític del llibre on per primera vegada quedà sistematitzat el catalanisme polític. Comença examinant el pas de l'assimilisme castellà del segle XVIII vers la reafirmació de la personalitat colectiva catalana i les causes que hi menen; estudia les idees d'Almirall abans i després de 1874 (data de la fi de la República), i, amb molta detenció, el pensament que informa *Lo Catalanisme*, en tots els aspectes. El treball acaba amb uns paral·lelismes entre les ideologies d'Almirall i Pi i Margall i les d'Almirall i Prat de la Riba. El senyor Corredor demostra en aquest estudi, redactat tenint en compte la bibliografia indispensable sobre el tema, un coneixement perfecte de l'època i de l'ambient en què es formà i visqué Valentí Almirall, i representa indubtablement un guany en maduresa respecte a obres anteriors del mateix autor.

En el treball del senyor Duran i Ventosa és examinada la idea d'unitat, que tant ocupa els tractadistes actuals, referida a Europa i al món. Després d'analitzar els diversos sentits en què poden ésser enteses la unitat d'Europa i la unitat del món, així com les idees de civilització occidental i civilització europea, contrasta aquells conceptes amb els de nacionalisme, patriotisme, drets de l'home, entesa militar, federalisme, etc. El treball del senyor Duran, escrit amb el nervi i la vibració habituals en l'autor, forma un bell assaig per a la comprensió d'un aspecte important de la moderna ideologia política.

El contingut del treball del senyor Garriga i Massó ve donat, més que pel títol, pel seu subtítol: *Assaig d'un estudi històric en comprovació de la llei rectora del progrés humà en el sentit de la conquesta de la llibertat*. Com indica en el pòrtic, forma la segona part d'un altre treball — *Assaig d'una fonamentació psicològica de l'ideari polític contemporani* — que volia ésser la fonamentació filosòfica d'una tesi de què el treball actual es presenta com la comprovació històrica. Aquesta comprovació és intelligentment cercada en tres camps, corresponents als tres llibres en què l'obra es divideix: el primer tracta de la lluita històrica per a la conquesta de la llibertat psicològica, el segon de la conquesta de la llibertat econòmica, el tercer de la llibertat política.

El treball del senyor Serra i Estruch està integrat per una sèrie de capítols dedicats a l'examen de diverses personalitats — literàries i artístiques principalment — sorgides o formades en l'àmbit mediterrani. No s'ajusta exactament al tema del concurs i la Ponència creu que ha d'ésser deixat de banda.

Examinats els cinc treballs restants, tots ells ben estimables, queda clara una diferència essencial d'elaboració i d'execució: dos d'ells — els dels senyors Duran i Garriga — són concebuts i realitzats com a assaigs; els altres tres — dels senyors Iglésies, Millet i Corredor — són realment estudis d'investigació. La Ponència estima que, segons l'esperit dels concursos de l'INSTITUT i la mateixa lletra de la convocatòria, cal donar preferència a aquests darrers. Com-

parant el valor relatiu de cada un d'aquests tres treballs — tots tres, sens dubte, fets amb un gran rigor científic — els dels senyors Iglésies i Millet es presenten com a més ambiciosos i de resultats més importants, sense que la Ponència aconseguixi, malgrat els diversos criteris assajats per a establir una gradació de valors entre ells, d'arribar a una preferència per cap dels dos.

D'acord amb les anteriors manifestacions, i considerant que fóra injust de sobreposar un dels dos estudis a l'altre, així com de recompensar-los tan solament amb sengles accèssits, la Ponència, després d'una llarga deliberació, en la qual no ha deixat de tenir present, recordades pel seu President, les recomanacions fetes per l'INSTITUT als membres dels diversos jurats respecte a la partició de premis, té l'honor de proposar a l'INSTITUT una de les dues solucions següents :

a) en cas d'ésser econòmicament possible de crear un segon Premi Cambó de la mateixa quantitat i categoria, atorgar-ne un al senyor Iglésies i un altre al senyor Millet ;

b) de no ésser possible la solució *a*, repartir el Premi Cambó d'enguany *ex aequo* entre els senyors Iglésies i Millet.

Barcelona, 15 d'abril de 1952.

R. ARAMON I SERRA. — RAMON D'ABADAL. — J. B. ROCA I CABALL. — F. SOLDEVILA.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 21 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la segona proposta d'aquesta Ponència, i atorgar, per consegüent, el Premi Francesc Cambó de 1952 als treballs *El poblament de Catalunya en el segle XVI*, del senyor Josep Iglésies, i *Història de l'agricultura espanyola durant els segles XIX i XX*, del senyor Salvador Millet i Bel.

Barcelona, 28 d'abril de 1952.

El Secretari General : R. ARAMON I SERRA.

Premi Sant Jordi. — Els senyors Josep Puig i Cadafalch i Agustí Duran i Sanpere, membres de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT, i Joan Ainaud de Lasarte, director del Museu de Catalunya, designats per l'INSTITUT per a constituir la Ponència que ha de dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Sant Jordi, s'han reunit el dia de la data.

Ha estat presentat un sol treball, degut a mossèn Josep M. Gasol (de Roma), que duu per títol *La iconografia de sant Jordi en les terres catalanes*.

L'autor estudia breument la manera com es produí el culte i la devoció a sant Jordi tant a Orient com a Occident ; analitza després les fonts ideològiques i artístiques de la iconografia, i descriu sumàriament els principals monuments coneguts pertanyents a les terres catalanes, pintures, escultures, orfebreria i brodats, des de l'època gòtica fins a l'art modern. El treball de mossèn Gasol finalitza amb el destriament de les modalitats i característiques de les obres descrites segons el tema representat, ja sia la llegenda del drac, o el martiri del sant, o la seva figura en forma glorificada.

El mètode expositiu és encertat i ben conduït, i seria excellent si arribés a comprendre la mútua filiació de les representacions de sant Jordi i la inspiració estrangera d'algunes.

La informació, que no sempre és directa ni segura del tot, no és exhaustiva : les fonts bibliogràfiques no sempre han estat consultades per l'autor. Negligeix, per exemple, l'estudi dels segells usats des del segle xv per les Corts i Parlaments de Catalunya i per la Diputació del General, tot i que un d'ells, degut a l'argenter Hans Tramer, degué ésser el model que tingué Pere Joan per al seu famós relleu del carrer del Bisbe. Oblida, així mateix, les miniatures ; els matei-

xos gravats, ni que molts d'ells siguin populars, mereixien d'ésser compresos en un treball de tema tan conegut.

Es de doldre, també, que l'autor es faci encara ressó d'antigues atribucions, ja superades avui dia, com quan diu que el retaule de sant Jordi de Bernat Marforell procedeix de Pedralbes.

Aquestes consideracions, i encara la d'haver estat premiat per la Diputació de Barcelona un treball del mateix autor publicat recentment, i que pot ésser pres com un extens resum de l'obra que ara comentem, ha decidit la Ponència encarregada de l'examen a proposar a l'INSTITUT que enguany, tot i convenir en els mèrits del treball de mossèn Gasol, el Premi Sant Jordi no s'adjudiqui.

Barcelona, 8 d'abril de 1952.

J. PUIG I CADAVALCH. — A. DURAN I SANPERE. — J. AINAUD.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i, per consegüent, no adjudicar el Premi Sant Jordi d'enguany.

Barcelona, 23 d'abril de 1952.

El Secretari General : R. ARAMON I SERRA.

Premi Ramon Turró. — El dia de la data es reuneix la Ponència que ha de dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Ramon Turró, composta pels doctors Eduard Fontserè i Leandre Cervera, membres de la Secció de Ciències de l'INSTITUT, i Joaquim Trias i Pujol, membre de l'Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona.

Han estat presentats a concurs dos treballs :

1) *Deu anys d'histologia heterodoxa*, del doctor Frederic Duran i Jordà (de Manchester) ;

2) *Potencialització dels antibiòtics per mitjà dels raigs X*, del doctor Josep R. Guix i Melcior (de Barcelona).

El treball del doctor Duran i Jordà constitueix una demostració ben palesa de la tenacitat i del gran mestratge que tant de relleu donen a la seva figura en el terreny de la recerca biològica. En aquest treball el doctor Duran i Jordà ha aplegat, entre altres, les conclusions a les quals ha arribat en deu anys de tasca personal i, també, com a cap d'un magnífic equip de col·laboradors, en l'estudi de la formació dels hematies, vista a través de noves i personals idees que, possiblement, arribaran un dia a capgirar els conceptes clàssics que són encara admesos per la majoria d'hematòlegs. També el doctor Duran i Jordà recull en la seva monografia les primícies d'uns treballs que té en curs sobre l'existència de la capa de teixit semiescamós pla en la cavitat uterina i en les mucoses respiratòries i que fou descoberta per ell mateix anys ha, en l'aparell digestiu, i li valgué el Premi Prat de la Riba i un motiu de justificació per a la ulterior designació de membre corresponent de l'INSTITUT. El treball del doctor Duran i Jordà va acompanyat de nombroses, pulcríssimes i demostratives microfotografies.

El treball del doctor Guix és un estudi comparatiu de l'acció dels raigs Roentgen damunt els teixits afectats per processos inflamatoris d'origen microbià i damunt els mateixos teixits sofmesos simultàniament a l'acció d'antibiòtics. De les observacions recollides i comentades per l'autor i dels elements documentals que acompanyen el text, hom arriba a concloure que la potencialització exercida pels raigs X damunt l'antibiòtic no és un simple cas més de sinergia terapèutica, entesa a la manera clàssica, sinó que cal judicar-la a base dels nous elements que el doctor Guix cerca enginyosament en moderns coneixements que la Bioquímica i la Físico-química li forneix. La potencialització dels antibiòtics pels raigs X a la llum de les noves idees resulta del fet que les

radiacions modifiquen el *shift* $S-H \rightleftharpoons S-S$ en el sentit d'afavorir els processos oxidatius i mantenint, per tant, en el territori irradiat una desviació cap a l'esquerra del tal equilibri, circumstància ordinàriament propícia a l'acció de l'antibiòtic. Clou el treball del doctor Guix un estudi sobre les possibilitats d'establir mesures biològiques comparatives entre les radiacions *gamma* del ràdium i les emeses per un tub de raigs X que treballa constantment a un potencial de dos milions de volts, estudi que li permet de fer extensives al ràdium les qualitats potenciadores que són observables en l'associació dels raigs X i els antibiòtics. El treball del doctor Guix constitueix una aportació que marca a la terapèutica immunològica un nou camí susceptible d'arribar a noves aplicacions efficientíssimes.

L'excel·lència dels dos treballs presentats fa que per llur contingut hom hagi de considerar cada un d'ells mereixedor del Premi. La Ponència, però, creu que el del doctor Duran i Jordà no s'ajusta a les condicions exigides pel concurs, car la major part del text l'integren conceptes ja publicats per l'autor en revistes angleses, americanes i escandinaves, i la part inèdita — a desgrat del seu destacat interès — dona la impressió d'ésser un recull de notes preventives i de guions d'estudis en curs d'execució.

Ateses les anteriors consideracions, la Ponència té l'honor de proposar unànimement a l'INSTITUT que el Premi Turró sia atorgat al doctor J. R. Guix i Melcior.

Barcelona, 15 d'abril de 1952.

E. FONTSERÈ. — L. CERVERA. — J. TRIAS I PUJOL.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària del 19 del corrent mes, acordà per unanimitat acceptar la proposta d'aquesta Ponència, i atorgar, per consegüent, el Premi Ramon Turró d'enguany al doctor Josep-Ramon Guix i Melcior pel seu treball *Potencialització dels antibiòtics per mitjà dels raigs X*.

Barcelona, 23 d'abril de 1952.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

NOUS PREMIS *

Per a l'any 1953. — Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre ciències físico-químiques o matemàtiques.

Premi Pròsper de Bofarull, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre història de les terres catalanes.

Premi Josep Massot i Palmés, de 8.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre fisiologia o fisio-patologia humanes.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre llengua, literatura, història, art, arqueologia o folklore de les Illes Balears.

Premi Menéndez Pelayo, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre qual-sevol aspecte de la cultura catalana (llengua, literatura, història, art, arqueologia, etc.), principalment en les seves relacions amb les altres cultures hispàniques.

Premi Jaume Serra i Hünter, de 10.000 pessetes, ofert al millor estudi filosòfic o sobre història de la filosofia a les terres catalanes.

* Vegeu més detalls i condicions en el XXIIè Cartell de Premis de l'INSTITUT, publicat el dia 23 d'abril de 1952.

Per a l'any 1954. — Premi Enric de Larratea, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi filològic de tema català.

Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre ciències morals o econòmiques.

Premi Francesc Cambó, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre l'antiguitat clàssica o l'humanisme a Catalunya, o la influència dels autors grecs i llatins damunt la cultura catalana.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre llengua, literatura, història, art, arqueologia o folklore del País Valencià.

Premi Sant Jordi, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi històric sobre el culte i la devoció a Sant Jordi a les terres catalanes.

Premi Costa i Llobera, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre Costa i Llobera, la seva vida, la seva obra, la seva llengua, o bé sobre qüestions d'antecedents i d'influències.

Premi Joan Alcover, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre Alcover, la seva vida, la seva obra, la seva llengua, o bé sobre qüestions d'antecedents i d'influències.

Per a l'any 1955. — Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi filosòfic o sobre història de la filosofia a les terres catalanes.

Premi Milà i Fontanals, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre història literària de les terres catalanes.

Premi Josep Massot i Palmés, de 8.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació o al millor aplec de materials (cançons, rondalles, llegendes, costums, etc.) de tema folklòric de les terres catalanes o relacionat amb elles.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre geografia, geologia, paleontologia, botànica o zoologia de les Illes Balears.

Per a l'any 1956. — Premi Francesc Vives, de 5.000 pessetes, ofert al millor vocabulari català d'alguna branca de la ciència o de la tècnica.

Premi Isidre Bonsoms, de 10.000 pessetes, ofert a la millor obra d'investigació, editorial, bibliogràfica, artística, crítica, biogràfica o musical sobre les obres de Cervantes i sobre les novel·les i narracions de cavalleria i d'aventures que precediren el «Quixot», així com sobre les que ha motivat o influït.

Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre ciències naturals.

Premi Francesc Cambó, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre temes morals, econòmics o sociològics.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre geografia, geologia, paleontologia, botànica o zoologia del País Valencià.

Per a l'any 1957. — Premi Duran i Bas, de 5.000 pessetes, ofert a la millor obra de dret positiu o d'investigació doctrinal o històrica sobre temes jurídics o sociològics.

Premi Enric de Larratea, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre qual-sevol de les ciències naturals, pures o aplicades, relatiu a les terres catalanes.

Premi Marià Aguiló, de 5.000 pessetes, ofert al millor vocabulari d'un autor català antic o modern o al millor vocabulari tècnic d'una indústria, art, ofici, etc.

Per a l'any 1960. — Premi Enric de Larratea, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre art o arqueologia de les terres catalanes.